

İslam'da kalbin ne kadar merkezi bir mahiyeti bulunduğunu Rasulullah (s.a.) Efendimizin çok bilinen şu hadis-i şerifi çok net olarak bildirir. Şöyle buyurur Rasulullah: أَلاَ وإِنَّ في الجسَدِ مُضغَةً إذا صلَحَت صَلَحَ الجسَدُ كُلُّهُ ، وَإِذا فَسَدَتْ فَسدَ الجَسَدُ كُلُّهُ : أَلاَ وَهِي القَلْبُ “Şunu iyi bilin ki, insan vücutunda küccedil; ücük bir et parçası vardır. Eğer bu et parçası iyi olursa, bütün vücut iyi olur. Eğer o bozulursa, bütün vücut bozulur. İşte bu et parçası kalbdır.”[1] Kalbin merkezi bir mahiyeti vardır, ç ünkü Müslümanlık çerçevesinde yapılan her davranışın muhteva değerlendirmesi kalble ilgilidir. Rasulullah (s.a.)'ın bildirdiğine güre إنَّما الأَعمالُ بالنِّيَّات “Ameller – davranışlar niyetlere güredir”[2] ve niyetin olduğu yer kalbdır. Davranışların makbul oluşu, içinde taşıdığı “ihlas” yani “sadece Allah'a has kılınması” ile dir, “ihlas”ın vatan edindiği yer de kalbtir. Rasulullah (s.a.)'ın bildirdiğine güre إِنَّ الله لا يَنْظُرُ إِلى أَجْسامِكْم ، وَلا إِلى صُوَرِكُمْ ، وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعمالِكُمْ “Allah Teâlâ sizin bedenlerinize ve yüzlerinize değil, kalblerinize bakar.”[3] ,yani kalb nazargah-ı ilahidir. Günah ve sevap gibi insan

[illegible]

مَنْ اَتَى
اللهَ
بِقَلْبٍ
سَلِيمٍ “Ancak Allah’a
küfür ve şirkten temizlenmiş bir kalple gelenler kurtulurlar”[8] Yani Selim bir
kalble gitmek gerekiyor. Öyle isteniyor, orada onun geçerli olduğu bildiriliyor. Selim
bir kalb, arınmış, temiz bir kalb, huzura, doyuma ulaşmış, ihtiyaçlardan -
çirpıntılardan kurtulmuş bir kalb... Tüm bunlar, aynı kıvam
ölçüsünü işaretleyen emek verilmiş kalblerdir. Allah'ın kitabı, bir
yandan “nefsin tezkiyesi”nden, diğ&er yandan “kalbin kirlenmesi” ve
“tasfiyesi - arındırılması”ndan bahsederek, insanın önüne sürekli
bir cehd - mücadele alanı, sürekli bir şahsiyeti inşa misyonu koyuyor.
قَدْ
اَفْلَحَ
مَنْ
تَزَكَّى “Muhakkak
temizlenen felah buldu, kurtuluşa erdi.”[9] قَدْ
اَفْلَحَ
مَنْ
زَكَّيهَا “O
nefsi temizleyen kimse gerçek kurtuluşu buldu.”[10] Rabbin
ölçülerinde kurtuluş kalb temizliğine bağılıken, kirlenmenin akıbeti ise karanlık:
وَقَدْ خَابَ
مَنْ
دَسَّيهَا “Onu
korumayıp günahlarla alçaltarak gömen hileci kimseler ise gerçekten
zarar edip hüsrana uğradı.”[11] Kirlenme ve temizlik, her ikisi de manevi bir odak
olan kalb ve nefsin cıdarları ile sınırlı bir hadise değıl. Orada başlayıp orada bitmiyor.
Kalbde başlayan dışa, insanı hayat içinde var kılan davranışlara yansıyor, buna karşılık
insanın davranışları da kalbin ve nefsin deruni kıvamını tayin ediyor. Kirlenme bir sonuç,
temizleme de bu sonucu yok etme iradesinin gerçekleşmesi... Rasulullah Efendimiz (s.a.)
kirlenme ameliyesinin gelişmesini şöyle koyuyor insanın önüne.
إنَّ
الْعَبْدَ
إذَا أخْطَأ
خَطِيئَةً
نُكِتَتْ في
قَلْبِهِ
نَكْتَةٌ.
فَإذَا هُوَ
نَزَعَ
وَاسْتَغْفَ
85;َ وَتَابَ
صُقِلَ
قَلْبُهُ،
وَإنْ عَادَ
زِيدَ فيهَا
حَتَّى

تَعْلُوَ
قَلْبَهُ.
وَهُوَ
الرَّانُ
الذِى ذَكَرَ
اللّهُ
تَعَالى
كَلاَّ بَلْ
رَانَ عَلَى
قُلُوبِهِمْ
مَا كَانُوا
يَكْسِبُونَ
“Mü'min bir günah işlediği zaman kalbinde siyah bir nokta meydana gelir. Eğer o günahı hemen bırakıp tüvbe ve istiğfar ederse, kalbi eski parlaklığına kavuşur. Günah işlemeye devam ederse, siyah noktalar gittikçe çoğalır ve kalbini büsbütün kaplar. Bu siyah noktalar, Allah Teala'nın 'Hayır hayır, onların işlediği günahlar kalplerini paslandırıp körletmiştir.' (Mutaffifin, 14) diye belirttiği pastır.”
[\[12\]](#) Günahlar, insanın kural dışı davranışlarından oluşuyor. Kuralı Allah Teala belirliyor. “Hududullah – Allah'ın belirlediği sınırlar” aşılınca günah vadisine giriliyor. Ve her günahın kalbe kara – kir halinde bir yansıması var. İnsan günah işledikçe kalbte kir yoğunlaşması oluşuyor. Sonunda kalb istila ediliyor. Demek ki günahlar içinde yüzerken, kalbin temiz kalması zorlaşıyor. Temiz olmayan bir kalble de, uzun vadede davranışlarda güzelliği sürdürme imkanı bulunmuyor. Kalbin temiz kalması, ancak günahın farkında olmakla ve bir an önce kalbi onun istilasından kurtarmakla mümkün oluyor. Kurtuluşun tevbede olduğu belirtiliyor. Tевbe, “arınma iradesi” ile Rabbe yönelişi ifade ediyor. Yani kalbi günah kopukluğundan kurtarıp, yeniden asli irtibatlarına kavuşturma, yeniden Rabbin nazarına muhatab hale getirme iradesinin ifadesi. Kalbin temiz kalması için ya günah vadisine dalınmayacak, ya da bir sebeple dalınmışsa, sür&atle tevbe ipine sarılıp oradan çıkmaya çalışılacak... Davranışlarda güzelliği devam ettirebilmek için de, deruni bir kılavuz halinde işleyen kalbin sıhhatli yol göstermesi gerekiyor. İmam Gazali diyor ki: “Beden ile yapılan iyi bir işten kalbe bir nur ulaşır. O nur, saadet tohumudur. Yaptığı her kötü işten kalbe bir zulmet iner. O zulmet şekavetin tohumudur.”
[\[13\]](#) Yani davranışlar havada uçuşup kalmıyor. İyi işin de kötü işin de kalbe nur ve zulmet ya da, saadet ve şekavet olarak bir yansıması var. Başta Rasulullah Efendimiz (s.a.) ve O'ndan feyz alarak, “Kalb hassasiyeti” taşıyan Allah dostları, İslam önderleri, bilginleri, insanları hem kalbi hastalıklara sürükleyen sebepler, hem de bu hastalıklardan kurtulma imkânı verecek davranışlar konusunda uyarmışlar, ellerinden tuttukları insanları terbiye etmişler. Mesela, büsbütün çağlara muallimlik yapan Rasulullah Efendimiz insanları, küfür, nifak, kibir, gaflet, gazap, kin, haset, ucub, hubb-i riyaset gibi kalbi hastalıklardan kurtarmaya çalışmış, buna mukabil, gene insanları, iman, takva, Allah korkusu, muhabbet, merhamet, istiğfar, zikir ve dua telkini ile kalblerin tezyin ve takviyesini temin etmiştir.
اَفَرَاَيْتَ
مَنِ
اتَّخَذَ
اِلَهَهُ
هَوَيهُ

وَاَضَلَّهُ
اللهُ عَلَى
عِلْمٍ
وَخَتَمَ
عَلَى
سَمْعِهِ
وَقَلْبِهِ
وَجَعَلَ
عَلَى
بَصَرِهِ
غِشَاوَةً
فَمَنْ
يَهْدِيهِ
مِنْ بَعْدِ
اللهِ
اَفَلاَ
تَذَكَّرُونَ
َ “Kendi arzu ve hevesini ilah edinen ve Allah’ın bir bilgi sebebiyle saptırdığı,
kulak ve kalbini mühürlediği, gözüne perde çektiği kişiyi
görün mü? Artık Allah’tan sonra, kim onu doğru yola iletebilir. O halde
hiç düşünüp ders çıkarmaz mısınız?”[14] Dikkat etti isek
ayette “Heva ve hevesini tanrı edinen” kişinin “kalbinin
mühürleneceği” bildiriliyor Demek ki bir yandan heva ve hevesleri tanrı
edinerek, yani heva ve heveslerin kulu olarak kalpleri Rabbin lütfuna açık tutmak,
temiz kalmak mümkün olmayacak. Rabbi zül celal Rasulullah Efendimiz (s.a.)'e
şöyle bir dua öğretiyor: وَلاَ
تُخْزِنِى
يَوْمَ
يُبْعَثُونَ
يَوْمَ لاَ
يَنْفَعُ
مَالٌ وَلاَ
بَنُونَ
اِلاَّ مَنْ
اَتَى اللهَ
بِقَلْبٍ
سَلِيمٍ “(Rabbim,) malın ve evlâdın
fayda vermediği, ancak Allah'a kalb-i selim getirenlerin fayda göreceği o diriliş
gününde, beni mahcup etme.”[15] Ve Rasulullah Efendimiz (s.a.) bir duasında
şöyle sesleniyor:
اللَّهُمَّ
نَقِّنِى
مِنْ
خَطَايَاىَ
كَمَا
يُنَقَّى
الثَّوْبُ
ابْيَضُ

مِنَ
الدَّنَسِ.
اللَّهمَّ
اغْسِلْنِى
مِنْ
خَطَايَاىَ
بِالْمَاءِ
وَالثَّلْجِ
وَالْبَرَدِ
“"Ey Allahım, beni hatalarımdan öyle temizle ki, kirden paklanan beyaz elbise gibi olayım. Allahım beni, hatalarımdan su, kar ve dolu ile yıka"[16] Bunlar, üzerine asla günah kiri düşmeyecek ve zaten düşmemiş olan Allah
Rasulünün izinde yürüyen bütün çağlara, bir yandan Rabbin huzuruna “kalb-i selim”le gitme aşkını, bir yandan da “kalbi selime ulaşmak için günahlardan arınma İştıyaki”nı öğreten niyazları... Eğer bir Peygamber böyle dua ediyorsa, onun izinden giden insanlar, kalb temizliği iddiasına sığınıp, çamurlar içinde yürümemeye, elleriyle çamur içinde oynamamaya itina etmeli, yüreğine çamur sıçramasından sarsıcı endişeler duymalı... Rabbin huzuruna taşınacak “selim kalb”i dünyada hazırlayarak gitmeye bakmalı..[17] Muhterem Kardeşlerim. Yukarı dada beyan ettiğimiz üzere Şuara Suresinin 89. ayetinde, cennete girecek olanların
اِلاَّ مَنْ
اَتَى اللهَ
بِقَلْبٍ
سَلِيمٍ ”Ancak Allah’a
selim(temiz) bir kalp ile gelenler…”olduğu bildirilir. Kuran’a göre kalbin temiz olması demek, Allah’a yönelmiş ve O’na itaat etmiş olmak demektir. Kuran’a göre kalbi temiz olan insan, Allah’a iman eden, Allah’ın emir ve yasaklarına harfiyen uyan, O’na teslim olmuş insandır. İslam ahlakına göre, bundan farklı bir “kalp temizliği” söz konusu değildir. Kuran’da “kalp temizliği”nin ne anlama geldiği detaylı olarak anlatılmaktadır. Buna göre; kalbi temiz olan insan, sürekli Allah’ı anan ve kalbi Allah’ın zikriyle tatmin bulmuş kişidir. Öyle ki, Kuran’da müminler şöyle tarif edilir;
اَلَّذِينَ
اَمَنُوا
وَتَطْمَئِنُّ
قُلُوبُهُمْ
بِذِكْرِ
اللهِ اَلاَ
بِذِكْرِ
اللهِ
تَطْمَئِنُّ
الْقُلُوبُ “Onlar ki, inanmışlar ve Allah’ı anmakla kalpleri huzur ve doyum bulmuştur. Çünkü bilin ki kalpler, gerçekten de, ancak Allah’ı anarak huzura erişir.”[18] Bir başka ayette ise müminlerden şöyle söz edilir;
اَلَّذِينَ

اِذَا ذُكِرَ
اللهُ
وَجِلَتْ
قُلُوبُهُمْ
وَالصَّابِر
16;ينَ عَلَى مَا
اَصَابَهُمْ
وَالْمُقِيم
16;ى الصَّلَوةِ
وَمِمَّا
رَزَقْنَاهُ
05;ْ
يُنْفِقُونَ
 “Onlar ki, ne zaman Allah’tan söz edilse kalpleri titrer, başlarına gelen
her türlü sıkıntı ve zorluklara karşı dışlerini sıkıp direnirler, namazlarına devamlı ve
duyarlıdır. Kendilerine verdiğimiz rızıktan Allah’ın rızasını kazanmak için
başkalarına da harcarlar.” [\[19\]](#) Müminin önemli bir özelliği,Kuran
ahlakından zevk alması, Allah’a itaat etmekten dolayı sevinç ve huzur duyması ve
tüm bunları yaparken de,kalbinde içli bir sevgi ve coşku
hissetmesidir.Kuran’da, bu kalp duyarlılığının” Allah’ın yol göstermesi
“olduğu şöyle bildirilir; اَللهُ
نَزَّلَ
اَحْسَنَ
الْحَدِيثِ
كِتَابًا
مُتَشَابِهً
75; مَثَانِىَ
تَقْشَعِرُّ
مِنْهُ
جُلُودُ
الَّذِينَ
يَخْشَوْنَ
رَبَّهُمْ
ثُمَّ
تَلِينُ
جُلُودُهُمْ
وَقُلُوبُهُ
05;ْ اِلَى
ذِكْرِ اللهِ
ذَلِكَ هُدَى
اللهِ
يَهْدِى بِهِ
مَنْ يَشَآءُ
وَمَنْ
يُضْلِلِ
اللهُ فَمَا
لَهُ مِنْ
هَادٍ “Allah, sözün en güzeli bir

kitap halinde indirilmiştir. Bir kısmı bir kısma benzer. Çelişsiz, bıkırtıp usandırmayan tekrarlarla doludur ki, Rablerine derin saygı göstermekte olanlar, tehdid ve korkutucu ayetlerini okuduklarında, derileri ürperir. Rahmet ayetlerini okuduklarında ise, tenleri ve kalpleri Allah’ın zikrine yatışıp, yumuşar, sakinleşir. İşte Allah’ın rehberliği böyledir, doğruya yönlemek isteyen bu kitapla doğru yola istediği şekilde eriştirir. Kim de şaşkınlık ve sapıklık içinde kalmayı isterse, ona da doğru yol gösterecek yoktur.”[20] Dolayısıyla gerçek kalp temizliği, insanı Allah’tan uzaklaştıran tüm engellerin, kalpten arındırılmış olması anlamına gelir. Böyle bir insan, dünya hırsından, bencillikten, korkudan, güvensizlikten uzak olur. Allah’tan başka varlıklara bağlanmaktan, onlara karşı Allah’tan bağımsız bir sevgi duymaktan kurtulur. Bu yanlış düşümdeki insanlar, Allah&rsquo'ın hoşnut olacağı bir yaşamı ve ahlakı değil, bulundukları toplumun hoşnut olacağı bir yaşamı ve ahlakı seçerler. Ve cahiliye kıstaslarıyla yaptıkları bu değerlendirme sonucunda, kendilerini kandırarak, cennete gireceklerini düşümürler. Bu düşümünceye göre kişi, hem Allah’a kulluk etmeden, koskoca bir ömür istek ve tutkularına göre tümüketecek, hem de ahrette Allah&rsquo'ın samimi ve Salih kulları için hazırladığı cennetinde, onların arasında, nimetler içinde yerini alacaktır. Böyle bir düşümünceye sahip olması için, bir kişinin, Kuran’ı hiç bilmiyor olması gerekir. Çünküm; Kuran ayetlerinde bildirilen gerçekleri kavrayan bir insan, sadece kendini kandırmış olacağını gayet iyi anlayabilir.

